

|||||

Sayın Milletvekili,

Eğitim sistemi, sosyoekonomik kalkınmanın sürdürülmesi, demokratikleşme ve insan haklarının tüm bireyler için hayata geçirilmesi yönündeki çabalarını devam ettiren ülkemiz için kritik önemdedir. Bu nedenle sizden, 24. Yasama Dönemi boyunca eğitim sistemindeki sorunların çözümü için sürekli çaba göstermenizi talep ediyoruz.

Bu dosyada sizlere, **beş infografik** ile eğitim sisteminde öncelikli olarak ele alınması gereken sorunlara ilişkin saptamalarımızı sunuyoruz. Eğitim politikaları alanındaki izleme, araştırma ve savunu çalışmalarını 2003'ten bu yana sürdüren ERG, eğitim sisteminin farklı alanlarına ait verileri ve bulguları çeşitli şekillerde derleyerek sunmaktadır. ERG'nin milletvekili olduğunuz ilde temel eğitimin durumuna ilişkin güncel verileri derleyerek oluşturduğu ve birçok bilgiye aynı anda erişmenizi sağlayacak **temel eğitim göstergeleri kartı** da dosya içinde yer alıyor.

EĞİTİM
REFORMU
GİRİŞİMİ

|||||

TÜRKİYE EĞİTİM SİSTEMİNİN ÖNCELİKLİ SORUNLARI VE İLİNİZDE EĞİTİMİN DURUMU

TÜRKİYE EĞİTİM SİSTEMİNİN ÖNCELİKLİ OLARAK ELE ALINMASI GEREKEN SORUNLARI

Eğitim sistemi, çocuk ve gençlere temel becerileri kazandıramıyor. OECD tarafından gerçekleştirilen PISA 2009 testine Türkiye’den katılan 15 yaşındaki öğrencilerin % 42’sinin basit matematiksel problemleri çözebilecek düzeyde olmadığı, % 25’inin okuduğunu anlayamadığı, % 30’unun da günlük hayatta karşılaşabileceği fen ve teknolojiyle ilgili problemleri çözemediği saptanmıştır. Bu sonuçlar, OECD ülkeleri arasındaki en kötü sonuçlardan biridir. Ayrıca Türkiye’de 15 yaşındakilerin çok büyük bir kısmı (yaklaşık % 35) öğrenci olmadığından temel becerileri edinmemiş bireylerin oranının çok daha yüksek olduğu söylenebilir. Temel becerileri edinmemiş bireyler, toplumsal ve ekonomik yaşama katılımında büyük zorluklar çekerler. Bu haliyle eğitim sistemi, Türkiye toplumunun ve ekonomisinin geleceğine katkı sağlamaktan uzaktır.

(BKZ. İNFOGRAFIK 1: ÖĞRENME)

Eğitim sistemi içinde "temel becerileri edinme"yi ve "öğrenme"yi sağlayacak en önemli unsur olan öğretmenler, gerektiği biçimde eğitilmiyor ve desteklenmiyor. Öğretmenlerin eğitim sistemi içindeki kritik rolü, eğitim üzerine araştırmalar gerçekleştiren uluslararası kuruluşlar tarafından sık sık vurgulanmaktadır. Ancak Türkiye’de öğretmen politikaları, öğretmen adaylarının üniversiteye giriş sürecinden mesleki gelişime kadar tüm süreçleri kapsayıcı ve ihtiyaçlara yanıt verir nitelikte olmaktan uzaktır. Hem öğretmen olarak yetiştirilecekler hem de öğretmen olarak atanacaklar, çoktan seçmeli testler sonucu seçilmektedir. Öğretmenlik eğitimleri, genel teorik bilgiyi önceliklendirmekte, okul içinde deneyim kazanılmasını ikinci planda bırakmaktadır. Öğretmenler için geliştirilen hizmetiçi eğitimler de son derece merkezîyetçi biçimde gerçekleştirilmekte ve yenilikçi yöntemler içermemektedir. Öğretmenlerin birbirinden öğrenmesini, yeni yöntemler uygulamasını teşvik eden hizmetiçi eğitim mekanizmaları geliştirilememiştir.

Tüm bunlar sonucunda, Türkiye’de öğretmen kalitesi günden güne gerilemekte ve eğitim sisteminin ilerlemesini engellemektedir.

Eğitim sistemi, yeterince eşitlikçi değil. Türkiye, OECD ülkeleri arasında sosyoekonomik altyapının (ailenin eğitimi, geliri, mesleki durumu) öğrenci başarısı üzerinde en yoğun rolü oynadığı üç ülkeden biridir. Ayrıca Türkiye’de, özellikle ortaöğretim düzeyinde okullar arasında sosyoekonomik kökene göre ayrışma dikkat çekici boyutlara ulaşmıştır. OECD ülkeleri arasında gelir dağılımının da en kötü durumda olduğu ülkelerden biri olduğu göz önüne alındığında, Türkiye’de eğitim sisteminin toplumsal adaleti sağlama yerine eşitsizlikleri pekiştirdiği görülmektedir.

(BKZ. İNFOGRAFIK 2: EŞİTLİK)

Ortaöğretim sistemi, gençleri kaybediyor. Türkiye’de 2008-2009 yılında 360.000, 2009-2010 yılında 295.000 ortaöğretim öğrencisi, eğitim sistemini diplomasız terk etmiştir. Bu, okulların açık olduğu her gün 2000’e yakın ortaöğretim öğrencisinin okulu terk ettiği anlamına gelir. Ayrıca, bu gösterge, diğer tüm göstergelerin aksine bölgeler arasında farklılık göstermemektedir. Okula kayıt olarak ortaöğretime katılma iradesini göstermiş bu kadar çok sayıda öğrencinin sistem içinde tutulamaması, ortaöğretim sisteminde öğrencilerin güncel ve gelişen gereksinimlerinin yeterince karşılanamadığını düşündürmektedir.

(BKZ. İNFOGRAFIK 3: ORTAÖĞRETİM)

Merkezi sınavların pekiştirdiği rekabetçi yapı, okulun ve öğrenme olgusunun sistem içindeki önemini kaybetmesine neden oluyor. İlköğretim ve ortaöğretim sonunda gerçekleştirilen merkezi sınavlar, Türkiye eğitim sisteminde hem en önemli sorunlardan birisidir hem de bir diğer önemli sorun olan okullar arası kalite farklılığının en açık belirtisidir. Kalite farklılıkları nedeniyle, çocuklarının iyi okullarda okumasını isteyen

veliler okula ek olarak dershanelere yatırım yapmakta, yaşam becerilerini kazanma ikinci plana düşmekte ve test becerilerini kazanma ön plana çıkmaktadır. Mevcut sistem, sosyoekonomik kökenin belirleyiciliğini de artırmaktadır. Diğer bir deyişle, merkezi ve çoktan seçmeli testlere dayalı kademeler arası geçiş sistemi, Türkiye eğitim sisteminin en önemli sorunlarının kısır döngüye dönüşmesinin sorumlusudur. Bu alanda uzun erimli çözümler planlanmadan sistemin diğer sorunlarına kapsamlı ve kalıcı çözümler getirmek zordur.

Eğitim yönetişimi yapı ve süreçleri, gereksinimlere yanıt verecek nitelikte değil. Kamu eğitim sistemi gibi büyük bir idare içinde eşgüdümü sağlayacak mekanizmalar çalıştırılamamakta, ayrıca Stratejik Plan ve Performans Programı gibi yeni yönetim araçlarından yeterince yararlanılamamaktadır. Sorunlara çözümler merkez tarafından üretilmeye çalışılmakta, okullar arası işbirliğini sağlayabilecek birim olarak "ilçe" ve öğrencilerin gereksinimlerine yanıt verebilecek kurum olarak "okul" güçlendirilmemektedir. Tüm bunlar, eğitim sisteminin çözülebilecek sorunlarının büyümesine ve karmaşıklaşmasına da yol açmaktadır.

Eğitim hizmetlerine yeterince kamu kaynağı ayrılmıyor. Türkiye’de eğitim hizmetlerine ayrılan kamu kaynakları GSYH’nin % 3,5-4’ü arasında değişmekte olup OECD ortalaması olan % 5,7’nin oldukça altındadır. Hükümet ve Maliye Bakanlığı, eğitime ayrılan kamu kaynakları miktar olarak artsa da, bu kaynakların GSYH’ye oranını artıracak şekilde planlama yapmakta oldukça isteksiz davranmaktadır. Ayrıca ülkede eğitim hizmetlerine ayrılan özel kaynaklar da (tahmini olarak GSYH’nin % 2,5’i) gelişmiş ülkelere göre çok yüksektir. Eğitim hizmetleri için harcanan özel kaynakların yüksek olması hem kamu kaynaklarının yetersizliğini gösterir hem de toplumsal eşitsizliklerin yeniden üretilmesine neden olur.

(BKZ. İNFOGRAİK 4: KAMU KAYNAKLARI)

Eğitim ortam ve süreçlerinde çocuk hakları mevzuat düzeyinde güvence altına alınmıyor ve uygulama süreci de çok çeşitli sorunlara ev sahipliği ediyor.

Uluslararası insan hakları belgeleri, çocukların insan hak ve özgürlüklerini açıkça ortaya koyar ve bunların eğitim yaşamı boyunca geçerli olması gerektiğini vurgular. Çocukların eğitim ortam ve süreçlerine ilişkin hakları yalnızca eğitime erişimi değil, kaliteli eğitimi ve öğrenme ortamlarında saygı görmeyi de içerir. Ayrıca uluslararası insan hakları belgeleri, Türkiye’de sıklıkla tartışılan eğitim dilleri ile din ve eğitim konularında da yol gösterici olmalıdır. Ancak ülkemizde eğitime ilişkin mevzuatta, bu hakların çoğunu güvence altına alacak önemli düzenlemeler eksiktir. Dahası, eğitim ortam ve süreçlerinde çocuk haklarının ne ölçüde hayata geçtiğini ulusal düzeyde ortaya koyabilecek ve farklı özellik ve konumları nedeniyle dezavantajlı durumda olan çocukların eğitim deneyimlerini açıkça gösterecek veri toplama girişimleri de bulunmamaktadır. Bu durum, eğitim ortam ve süreçlerinde çocuk haklarının hayata geçirilmesi alanında iyileştirme yapılmasının önünde temel bir engeldir.

(BKZ. İNFOGRAİK 5: EĞİTİMDE HAKLARI)

Bu alanlarda daha ayrıntılı bilgi, analiz ve öneriler için erg.sabanicuniv.edu adresinden ERG yayınlarına başvurabilirsiniz. ERG’nin bu alanlardaki son yayınları:

- Eğitim İzleme Raporu 2010 (2011)
- Türkiye’de Din ve Eğitim: Son Dönemdeki Gelişmeler ve Değişim Süreci (2011)
- PISA 2009 Sonuçlarına İlişkin Deęerlendirme (2011)
- Türkiye’de Çiftkillilik ve Eğitim: Sürdürülebilir Çözümler için Atılması Gereken Adımlar (2010)
- Çiftkillilik ve Eğitim (2009)
- “Eğitimde Haklarımız Var!” Bildirgesi ve Öneriler Dosyası (2009)
- Eğitimde Eşitlik: Politika Analizi ve Öneriler (2009)

EĞİTİM SİSTEMİNDE

Türkiye eğitim sistemi, sistemdeki değişiklik ve iyileştirmelere rağmen, öğrencilere yaşam becerileri kazandırmada yetersiz kalıyor.

Uluslararası testlere göre, 15 yaşındakilerin önemli bir bölümü temel becerilerden yoksun.

ÖĞRENME GERÇEKLEŞMİYOR!

ÖĞRENMEYİ VE YAŞAM BECERİLERİNİ ÖLÇEN ULUSLARARASI PISA TESTLERİNDE, TÜRKİYE'NİN ALDIĞI PUANLAR OECD ORTALAMASINDAN ÇOK DAHA DÜŞÜK.

2006 **TÜRKİYE 424** OECD 500

2009 **TÜRKİYE 454** OECD 500

PUANLARDAKİ ARTIŞA RAĞMEN ULUSLARARASI SIRALAMA DEĞİŞMEDİ.

2006 **29/30**

2009 **32/34**

15 YAŞINDAKİ ÇOCUKLAR ARASINDA BASİT PROBLEMLERİ ÇÖZEMEYENLER ÇOĞUNLUKTA!

Basit matematiksel problem örneği

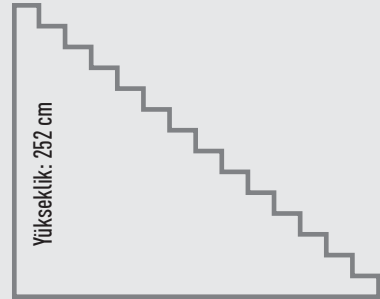
(PISA 2009 testinde, 2. düzeye eşdeğer)

**BASİT MATEMATİKSEL
PROBLEMLERİ
ÇÖZEMEYENLER**

**BASİT MATEMATİKSEL
PROBLEMLERİ
ÇÖZEBİLENLER**

Üstteki şekil 14 basamaklı ve toplam yüksekliği 252 cm olan bir merdiveni göstermektedir. 14 basamağın her birinin yüksekliği nedir?

Çözüm

Yükseklik: $252 \div 14 = 18$ cm

* 15 yaşında olup öğrenci olmadıkları için PISA sınavına girmeyenler (% 35) ve PISA sınavında 2. düzeyin altında kalan öğrencilerin (% 25) toplamı.

Yeni Meclis'ten ve Hükümet'ten eğitim sistemi içinde "öğrenme"nin ne kadar gerçekleştiğini nesnel verilerle sürekli izlemelerini ve öğretmenleri ve müfredatı güçlendirerek "yaşam becerileri kazandırma" odaklı bir eğitim sistemi kurgulamalarını talep ediyoruz.

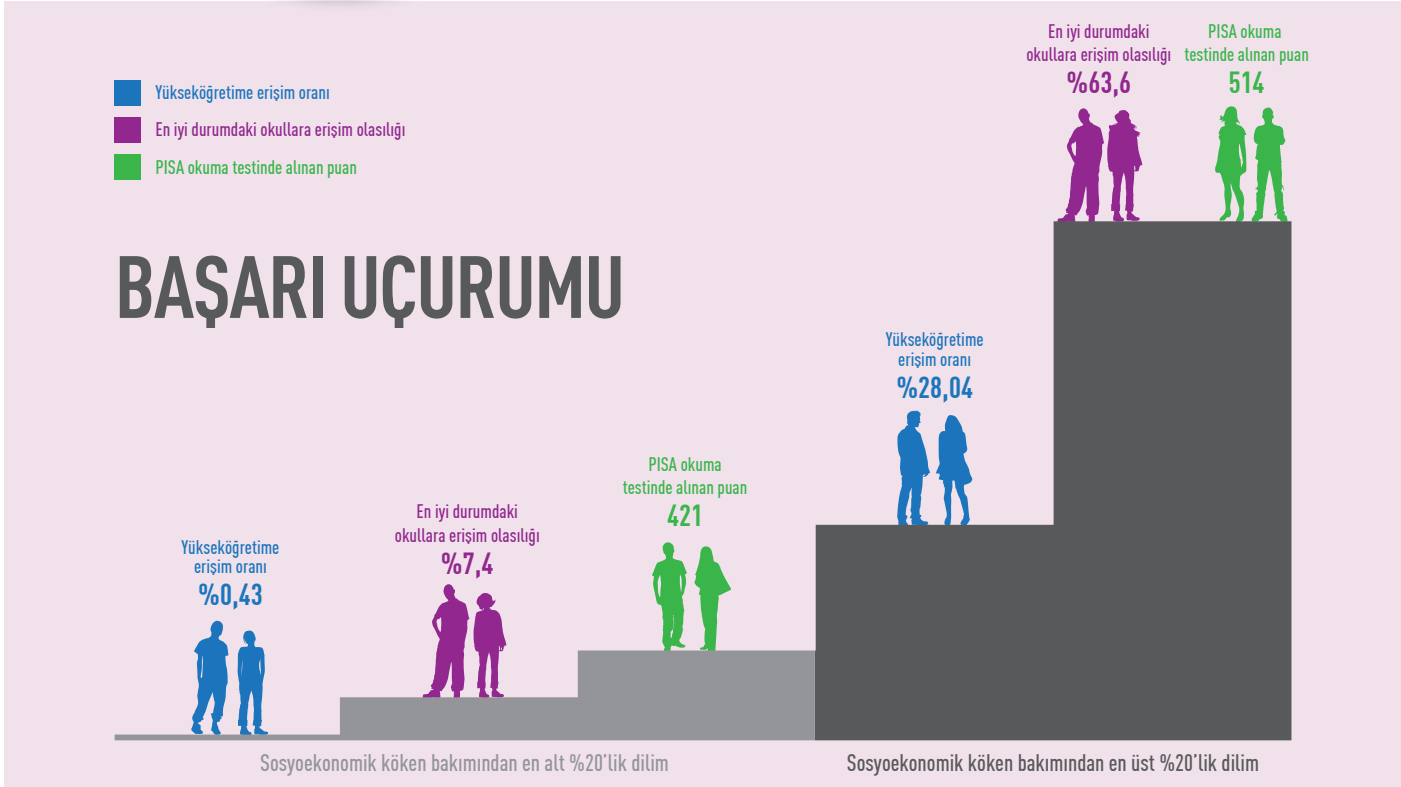
EĞİTİM SİSTEMİ

Eğitim, toplumsal eşitsizlikleri gidermenin en doğru aracı.
Ancak Türkiye’de eğitim, fırsat eşitliği sağlayamıyor, eşitsizlikleri yeniden üretiyor.

EŞİTLİKÇİ DEĞİL!

Türkiye, sosyoekonomik kökenin öğrenci başarısını en çok etkilediği 3 OECD ülkesinden biri.

Yeni Meclis'ten ve Hükümet'ten, eğitimin kalitesini her okul ve birey için güçlendirerek, dezavantajlılara özel destekler sağlayarak ve sınav sistemlerini gözden geçirerek,

“dezavantajı giderme”yi amaç edinen eşitlikçi bir eğitim sistemi talep ediyoruz.

ORTAÖĞRETİM SİSTEMİ

Her yıl binlerce genç ortaöğretimi diplomasız terk ediyor. Ortaöğretim çağındaki gençlerin üçte biri ne okuyor ne de çalışıyor. Gençlerin ihtiyaçlarına yanıt veremeyen ortaöğretim sistemi yüzünden, Türkiye nesillerini kaybediyor.

GENÇLERİ KAYBEDİYOR!

2008-2009 öğretim yılında 360.000 genç liseleri diplomasız terk etti. Yani okulların açık olduğu her gün 2000 öğrenci okulu terk etti.

Ortaöğretimde okulu terk, bölgeler arasında fark göstermiyor.

Ortaöğretimde okulu terk, TÜRKİYE'NİN SORUNU!

SEÇİLİ OECD ÜLKELERİNDE "NE ÖĞRENCİ NE DE ÇALIŞAN" KONUMUNDAKİ 15-19 YAŞ ARASI GENÇLER

Türkiye için 2008, diğer ülkeler için 2006 verisi

15-19 yaş arasındaki gençlere soruldu: Boş vakitlerinizi nasıl geçiriyorsunuz? **%75** Alışveriş merkezlerine giderek!

Yeni Meclis'ten ve Hükümet'ten, ortaöğretimi gençlerin gereksinimleri bağlamında yeniden değerlendirmelerini, **esnek, eşitlikçi ve kaliteli bir ortaöğretim sistemini hayata geçirmelerini talep ediyoruz.**

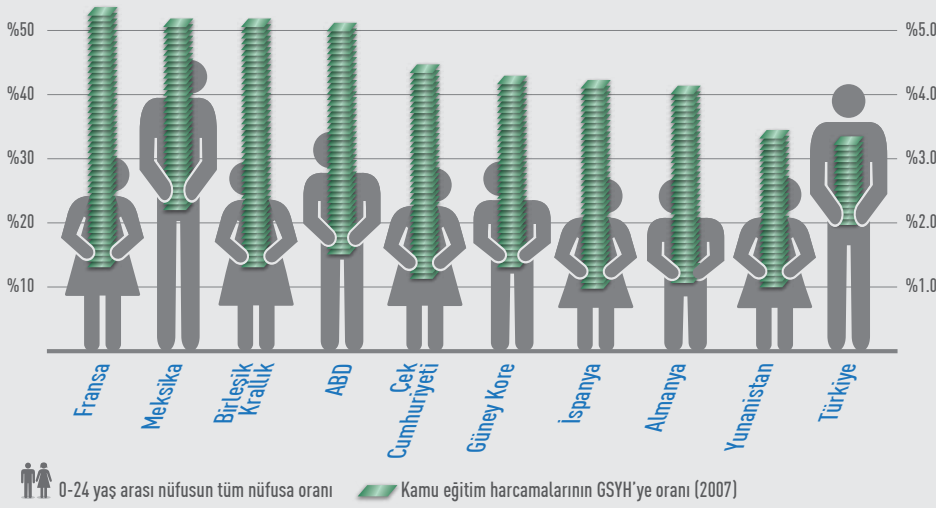
ERG
EĞİTİM
REFORMU
GİRİŞİMİ

EĞİTİM İÇİN AYRILAN KAMU KAYNAKLARI

Eşitlikçi ve kaliteli bir eğitim sistemi için kamu kaynaklarının eğitime yönlendirilmesi şart. Son yıllardaki artışa rağmen, özellikle genç nüfusumuz hesaba katıldığında, Türkiye’de eğitime ayrılan kamu kaynakları yeterli değil.

HALA YETERLİ DEĞİL!

SEÇİLİ ÜLKELERDE 25 YAŞ ALTI NÜFUS VE EĞİTİME AYRILAN KAMU KAYNAKLARI

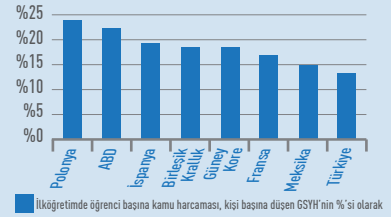

Ülkenin zenginliğinden eğitimin aldığı pay

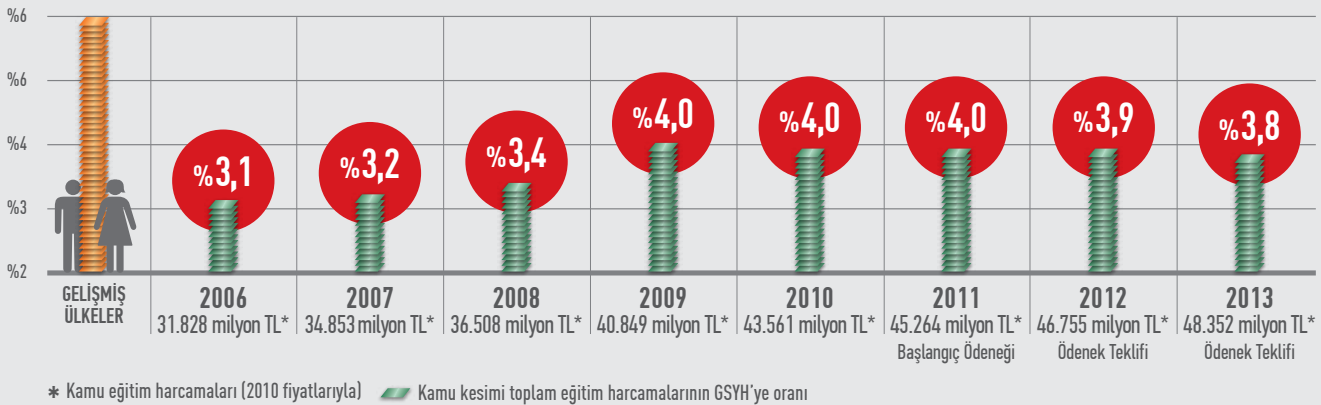
Türkiye’de devlet, ilköğretimde öğrenci başına, kişi başına düşen gelirin **%14**’ü kadar para harcıyor.

Bu oran Polonya’da **%24**

İLKÖĞRETİMDE ÖĞRENCİ BAŞINA KAMU HARCAMASI KİŞİ BAŞINA DÜŞEN GSYH’NİN %’Sİ OLARAK

KAMU HARCAMALARI VE GSYH’YE ORANI

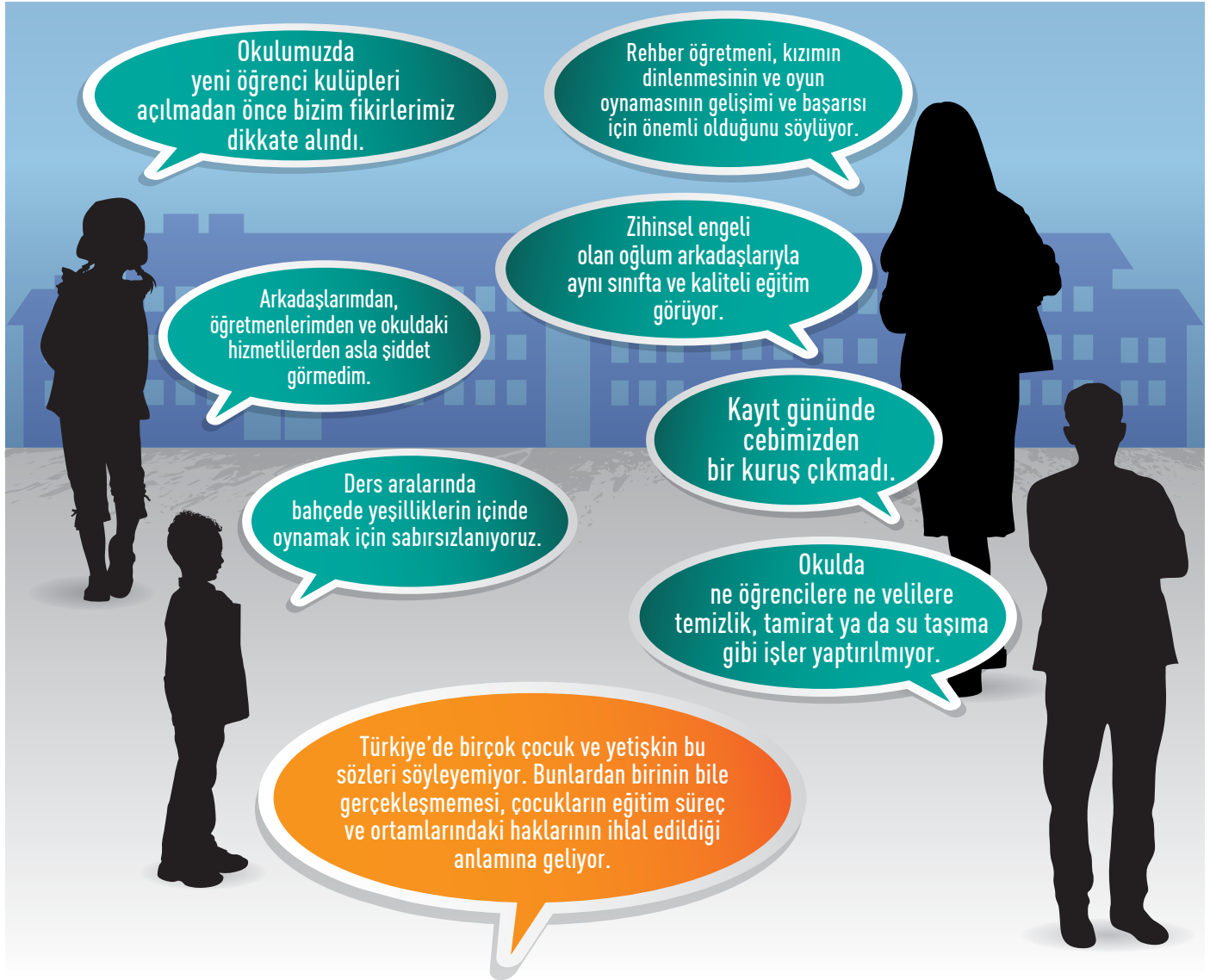
Yeni Meclis'ten ve Hükümet'ten kamu eğitim harcamalarının GSYH'ye oranını 2014'e kadar kademeli olarak gelişmiş ülkeler düzeyine, **%6'ya çıkarmasını ve bu harcamaların verimlilik ve etkililik düzeyinin artırılmasını talep ediyoruz.**

ERG
EĞİTİM
REFORMU
GİRİŞİMİ

EĞİTİMDE HAKLAR

Eğitim hakkı yalnızca eğitime erişim ile sınırlı tutulamaz. Eğitim hakkı ancak, ifade özgürlüğünden her türlü şiddetten korunmaya, oyun hakkından ayrımcılığa uğramamaya kadar tüm çocuk haklarının eğitim süreç ve ortamlarında yaşama geçmesiyle gerçekleşebilir.

GERÇEKLEŞİYOR MU?

Yeni Meclis’ten ve Hükümet’ten eğitim hakkının ne kadar gerçekleştiğiyle ilgili kapsamlı veri toplayıp düzenli bir şekilde kamuoyuyla paylaşmalarını ve bu veri temelinden hareketle,

her çocuğun eğitim hakkının gerçekleşmesi için mevzuat ve uygulama düzeyinde etkili önlemler almalarını talep ediyoruz.

81 İLDE

TEMEL EĞİTİM GÖSTERGELERİ

81 il için ayrı ayrı hazırlanmış il temel eğitim göstergeleri kartları, eğitime katılım, okulu terk, öğretmenler, derslik ve bilgisayar başına düşen öğrenci, sınıf tekrarı gibi birçok gösterge ve veriyi bölge ve Türkiye ortalamasıyla karşılaştırmalı olarak sunuyor.

Kartlar Türkiye İstatistik Kurumu'nun istatistiki bölge birimleri sınıflandırması (İBBS) dikkate alınarak sıralanmıştır. İl kartlarına erişmek için lütfen ilgili ilin üzerine tıklayınız.

İSTANBUL	BURDUR	RİZE
TEKİRDAĞ	ADANA	ARTVİN
EDİRNE	MERSİN	GÜMÜŞHANE
KIRKLARELİ	HATAY	ERZURUM
BALIKESİR	KAHRAMANMARAŞ	ERZİNCAN
ÇANAKKALE	OSMANİYE	BAYBURT
İZMİR	KIRIKKALE	AĞRI
AYDIN	AKSARAY	KARS
DENİZLİ	NİĞDE	IĞDIR
MUĞLA	NEVŞEHİR	ARDAHAN
MANİSA	KIRŞEHİR	MALATYA
AFYONKARAHİSAR	KAYSERİ	ELAZIĞ
KÜTAHYA	SİVAS	BİNGÖL
UŞAK	YOZGAT	TUNCELİ
BURSA	ZONGULDAK	VAN
ESKİŞEHİR	KARABÜK	MUŞ
BİLECİK	BARTIN	BİTLİS
KOCAELİ	KASTAMONU	HAKKARİ
SAKARYA	ÇANKIRI	GAZİANTEP
DÜZCE	SİNOP	ADIYAMAN
BOLU	SAMSUN	KİLİS
YALOVA	TOKAT	ŞANLIURFA
ANKARA	ÇORUM	DİYARBAKIR
KONYA	AMASYA	MARDİN
KARAMAN	TRABZON	BATMAN
ANTALYA	ORDU	ŞIRNAK
ISPARTA	GİRESUN	SİİRT

EĞİTİM REFORMU GİRİŞİMİ

KURUMSAL DESTEKÇİLERİMİZ

Bu dosya kısmen, German Marshall Fund'ın bir projesi olan Karadeniz Bölgesel İşbirliği Fonu'nun mali katkısıyla yayımlanmıştır. Dosyada dile getirilen görüş ve düşünceler ERG proje ekibine aittir ve mali destek sağlayanların görüşleriyle ya da ortaklarının görüşleriyle örtüşmeyebilir.